Zes generaties kohaniem in zuidoost Groningen: een proeve van een genealogie van Frerik Hartogs en Mindel Michiels.

INLEIDING

Nakomelingen en (aan)verwanten van twee Groninger stamvaders speelden een belangrijke rol bij het ontstaan en bestuur van Joodse gemeenten in het zuidoosten van de provincie Groningen: die van Simon Nochems de Pool Nisht en die van Frerik Hartogs Cohen. In de hier gepresenteerde genealogie behandel ik de familie Cohen, op de familie De Pool Nisht hoop ik later terug te komen. Zoals de titel aangeeft, beperk ik mij in dit overzicht tot de eerste zes generaties van de familie Cohen. De reden hiervoor was dat ik van meet af de genealogie wilde beperken tot de 18e eeuw en de eerste jaren van de 19e eeuw. Immers in die periode zijn genealogische bronnen met betrekking tot Joodse families in het gewest van Stad en Lande (de toenmalige naam voor de huidige provincie Groningen) schaars. Vanaf de invoering in deze provincie van de burgerlijke stand, najaar van 1811, is genealogisch onderzoek daarentegen met behulp van diverse websites vrij gemakkelijk uit te voeren. De registratie van geboorte, huwelijk en overlijden van Joden in het gewest Stad en Lande was gebrekkig. Eigenlijk zijn alleen besnijdenisregisters of verwijzingen daarnaar overgeleverd.[1] We weten zeker dat aan het begin van de 18e eeuw een zekere Levie Josephs Lifsjits uit de stad Groningen als *moheel* fungeerde en eind van de 18e en begin 19e eeuw Izaak Salomons Engers uit Winschoten en Jacob Philippus Goldsmid uit Veendam. Van deze drie besnijders zijn de registers niet overgeleverd. Het is zeer waarschijnlijk dat hier nog andere *moheeliem* werkzaam waren van wie we zelfs de naam niet eens kennen. Geboorteregisters waarin eventueel ook de namen van meisjes zijn opgetekend zijn, met uitzondering van het geboorteregister van de vroedvrouw Roosje Jacobs Bolle uit de stad Groningen over de periode 1794 – 1832, niet bewaard. Ook wat betreft Joodse huwelijken zijn er geen registers waarin deze zijn aangetekend. In de door de Staten van Holland in 1580 afgekondigde Politieke Ordonnantie was vastgelegd dat elk bruidspaar zijn voorgenomen huwelijk voor de predikant van de gereformeerde kerk of voor de plaatselijke magistraat moest laten afkondigen en registreren. Deze ordonnantie werd in meer of mindere mate door alle gewesten overgenomen. Formeel werden Joodse inwoners van de stad Groningen pas in 1750 van de verplichting ontslagen om hun huwelijken in een der kerken af te kondigen. Maar kennelijk konden Joden in de stad zich gemakkelijk aan deze regels onttrekken, want in de praktijk is vóór 1750 nooit van een voorgenomen huwelijk van Joodse paren. In oktober 1796 kwam al weer een eind aan de vrijstelling van afkondiging en moesten trouwlustigen van alle denominaties hun voorgenomen huwelijk ten stadhuize laten registreren. Op het platteland vinden we in de vóór 1796 daterende (onder)trouwregisters, op één geval na, geen vermelding van huwelijksafkondigingen door Joodse bruidsparen, zodat we aannemen dat ook hier niet strikt de hand werd gehouden aan de regels betreffende de afkondiging van voorgenomen huwelijken. Wat betreft registers van overlijden of begraven kunnen we kort zijn: die zijn in zijn algemeenheid slechts fragmentarisch bewaard. Pas vanaf 1806 zijn er door de belastingontvangers registers van overlijdens opgemaakt ten behoeve van het recht op successie. Hierin vindt men ook de namen van Joodse overledenen terug.
Voor een ieder die zich met Joodse genealogie in de provincie Groningen bezig houdt, staan ook weinig andere bronnen ter beschikking waarop we een verhaal kunnen baseren. Sommige lezers kunnen en zullen van mening zijn dat van veel wat ik beweer over de eerste twee generaties Cohen, veronderstellingen zijn. In dit artikel wil ik echter proberen speculatie te vervangen door waarschijnlijkheid. Het spreekt vanzelf dat ik dat alleen kan doen op basis van voldoende plausibele aanwijzingen. Of mij dat is gelukt, kan de lezer zelf beoordelen aan de hand van de aantekeningen die telkens voorafgaan aan een Generatie.
Voor de samenstelling van deze genealogie heb ik mij voornamelijk gebaseerd op de bewaarde gebleven besnijdenisregisters, de archieven van de plaatselijke gerechten (die in het gewest van Stad

[1] De bewaard gebleven besnijdenisregisters zijn te raadplegen op de website AlleGroningers.

en Lande ook de notariële functies uitoefenden) en literatuur. Om met de literatuur te beginnen. Tussen 1977 en 2010 zijn over alle Joodse gemeenschappen in de provincie Groningen monografieën verschenen, waaraan uitgebreide bevolkingsoverzichten zijn toegevoegd. [2] Het probleem is dat deze bevolkingsoverzichten niet altijd de juiste familierelaties weergeven. Dat konden de samenstellers ook niet doen, omdat zij alleen relaties tussen families weer wilden geven als die op bronnen kon worden gebaseerd. En destijds waren niet alle bronnen tot in detail geraadpleegd. Wat betreft mijn onderzoek kwam het goed van pas dat Frerik Hartogs behoorde tot de stand van de kohaniem, dat wil zeggen tot afstammelingen van de hogepriester Aäron.[3] Meestal, maar niet altijd, werd dit feit aan de registratie van een besnijdenis toegevoegd.
Tot slot een korte handleiding over de opzet van de genealogie. Aan de oudste stamvader is het generatienummer I gegeven. Aan zijn kinderen is het generatienummer II gegeven en aan hun kinderen generatienummer III en zo verder tot generatienummer VI. Als er meerdere kinderen zijn, dan is dat via de ondernummering 1, 2, 3 etcetera aangegeven. Waarbij aan het (veronderstelde) oudste kind als toevoeging het cijfer 1 is gegeven, aan het volgende kind 2 enzovoort. Omdat het hier een overzicht betreft van nakomelingen in mannelijke lijn betreft, zijn eventuele nakomelingen van dochters niet opgenomen in dit overzicht.

Generatie I

In 1678 tekent een zekere Frerik de jode uit Nieuweschans bij provinciaal gerechtshof appèl aan van een vonnis van de drost van Westerwolde.[4] Aangezien de vonnissen van de drost over deze periode niet zijn bewaard, kennen we de inhoud niet. In 1691 verzoekt Frerik Hartogs, jode te Nieuweschans, aan burgemeester en raad van Groningen toestemming tot vestiging in Wildervank.[5] Deze plaats ligt in het landschap Oldambt, waarover de stad Groningen destijds het gezag voerde. In aanmerking genomen het kleine aantal Joden dat destijds in dit deel van de provincie Groningen woonde, lijkt het mij zeer waarschijnlijk dat de in 1678 appèl aantekende Frerik de jode en de Frerik Hartogs uit 1691 identiek zijn. In 1717 draagt diens weduwe Mindel Michiels te Veendam haar huisraad over aan haar zoon Benjamin (II.3) en schoondochter Beli Josephs.[6] Terzijde zij opgemerkt dat zich hieronder ook een eiken kist met *de boeken* (cursivering van mij E.S.) bevond. Ik heb veel boedelinventarissen en overdrachten van roerende goederen gezien, maar men schreef toch altijd het aantal boeken op of gebruikte het onbepaalde lidwoord *een*: bijvoorbeeld een kist met boeken. Het gebruik van het bepaalde lidwoord *de* zou een aanwijzing kunnen zijn, dat hier sprake is van De boeken Mozes. Hoe het ook zij, mijn conclusie is dat Frerik Hartogs van 1678 tot 1691 te Nieuweschans en vanaf 1691 tot zijn overlijden in circa 1717 te Wildervank en Veendam woonde. Aan de hand van het geboortejaar van één van zijn kinderen schat ik dat Frerik Hartogs om en nabij 1645 zal zijn geboren. Over zijn herkomst geeft de naam van één van zijn kleinkinderen mogelijk een aanwijzing. Deze Izaak Michiels (III.1) heeft het toponiem Van Gelder aan zijn naam toegevoegd.[7] In Joodse bronnen kwam een dergelijke onderscheidende toevoeging vaak voor, ook als men zelf nooit in de desbetreffende plaats had gewoond, maar een voorouder ooit vanuit die plaats was gemigreerd. Zo stond bijvoorbeeld de 17 januari 1811 in Groningen overleden Nathan Mozes de Vries bekend als Nathan Varel en ook zijn in Groningen geboren kinderen voerden in Joodse bronnen dit toponiem. Dit voorbeeld kan met vele andere aangevuld worden.

---

[2] Voor dit onderzoek he ik mij voornamelijk gebaseerd op de volgende publicaties: R.C. Hage en J.H. de Vey Mestdagh, *De Joodse Gemeenschap van Veendam-Wildervank, Muntendam en Meeden* (Groningen 1985) en E.P. Boon en J.J.M. Lettinck, *De Joodse gemeenschappen in Hoogezand-Sappemeer, Slochteren, Noord- en Zuidbroek en omliggende dorpen 1724-1950* (Groningen 2001)
[3] Het begrip stand is hier uitsluitend gebruikt als aanduiding voor een gesloten sociale groep in een bepaalde periode in de geschiedenis met welomschreven rechten en plichten en heeft dus geen economische betekenis.
[4] Regionaal Historisch Centrum Groninger Archieven (GrA) Archief van de Hoge Justitiekamer en andere gewestelijke rechterlijke instellingen, 1444-1811 (AHJK) (Tg. 136) inv.nr. 906 d.d. 8.4.1678 folio 186 en 15.4.1678 folio 203 verso.
[5] GrA Archief van het Stadsbestuur van Groningen (ASG) (Tg. 1605) request d.d. 18.6.1691.
[6] GrA Gerechten in het Oldambt (GO) (Tg. 731) inv.nr. 7240 d.d. 21.12.1717.
[7] Zie de website http://dutchjewry.org tabblad Ashkenazi in Amsterdam en zoek op Medenblik.

I Frerik Hartogs, geboren mogelijk rond 1645, overleden circa 1717 te Veendam gehuwd met Mindel Michiels.
Mogelijke kinderen uit dit huwelijk:
Michiel Freriks, volgt II.1
Simon Freriks, volgt II.2
Benjamin Freriks, volgt II.3
Hartog Freriks, volgt II.4

Generatie II

Uit een in 1710 – 1712 uitgevoerd onderzoek naar de van diefstal verdachte Jacob Arons Pain uit Hamburg-Altona weten we zeker dat Michiel (II.1) en Simon Freriks (II.2) broers zijn.[8] Ook kennen we hun woonplaatsen, Winschoten en Scheemda, en leeftijden. Omdat we uit de besnijdenisregisters zeker weten dat Simon Freriks (II.2) en zijn zonen Frerik (III.2) en Mozes (III.3) tot de stand van de kohaniem behoorde, moet dat uiteraard ook gelden voor zijn veronderstelde verwanten in manelijke lijn. Van Michiel Freriks blijkt dat afdoende uit de toevoeging *hakohen* aan de naam van zijn zoon Izaak (III.1). Een sterke aanwijzing dat ook Benjamin (II.3) een broer was van Michiel en Simon, meen ik af te kunnen leiden uit het volgende. In januari 1732 verzoeken Simon Freriks (II.2), Samuel Hartogs (III.6) en Frerik Hartogs (III.4) de plaatselijke rechter om de nagelaten goederen[9] van de in Wildervank overleden Benjamin Freriks te mogen verkopen.[10] In gelijksoortige gevallen treden eigenlijk altijd de naaste familieleden als belanghebbenden op. In dit geval volgens mij een broer en twee neven.
Problematischer is de opname van Hartog Freriks (II.4) in deze genealogie. In 1710 verzoeken Michiel, Simon en Hartog Freriks om in Winschoten te mogen blijven wonen.[11] Dit is de enige vermelding van Hartog Freriks in de bronnen. Waarom hem dan toch in deze genealogie opgenomen? Hiervoor is eigenlijk maar één reden. De later te Hoogezand-Sappemeer wonende Frerik Hartogs Cohen (III.4) en Samuels Hartog Cohen (III.6) zijn volgens eigen zeggen broers. [12] Waarschijnlijk geldt ook voor de later te Veendam wonende en te Winschoten geboren Jacob Hartog Cohen (III.5).[13] Dus moet er rond 1700 een persoon met de voornaam Hartog in Winschoten hebben gewoond, die tot de stand der kohaniem behoorde. Gezien het geringe aantal Joden dat destijds in Winschoten en omgeving woonde, lijkt Hartog Freriks als vader de meest waarschijnlijke kandidaat te zijn. En dat zou ook kunnen verklaren waarom de twee broers Samuel en Frerik Hartog samen met hun 'oom' Simon Freriks partij waren bij de afhandeling van de nalatenschap van hun 'oom' Benjamin Freriks.
Tot slot wil ik nog wijzen op het bestaan van de in Veendam wonende Salomon Freriks en zijn vrouw Gole Izaaks. Dit echtpaar verkocht in 1716 huis met inboedel aan Daniel Jacobs en Bela Simons uit Pekela.[14] Hoewel Salomon ook het patroniem Freriks draagt, zijn er verder te weinig aanwijzingen om hem in deze genealogie op te nemen.

II.1 Michiel Freriks, geboren circa 1670, overleden vóór 19 juli 1731. Wonende te Winschoten. We weten dat hij getrouwd was, maar de naam van zijn vrouw is nooit genoemd. Gezien de regelmatige vernoemingen van de kinderen van zijn zoon, zou de naam van zijn vrouw Rebecca kunnen zijn.
Kind uit dit huwelijk:

---

[8] GrA Archief van het Volle Gerecht van de stad Groningen (AVG) (Tg. 1534) inv.nrs. 1335 en 1341.
[9] GrA GO (Tg. 731) inv.nr. 1746 d.d. 31.12.1731. De boedelinventaris is door het gerecht opgemaakt in aanwezigheid van de naaste buren als getuigen. Kennelijk was zijn vrouw al overleden.
[10] GrA GO (Tg. 731) inv.nr. 6117 d.d. 30.1.1732.
[11] GrA ASG (Tg. 1605) request d.d. 20.10.1710.
[12] GrA AVG (Tg. 1534) inv.nr. 1794 d.d. 9.12.1733.
[13] GrA GO (Tg. 731) inv. nr. 6149 d.d. 6 april 1771.
[14] GrA GO (Tg. 731) inv. nr. 7239 d.d. 9.9.1716.

Izaak Michiels van Gelderen, volgt III.1

II.2 Simon Freriks, geboren circa 1683, overleden na 1740 en vóór 1758. Wonende te Scheemda. Gehuwd met Sara Mozes, geboren circa 1680 en overleden na 1758.
Kinderen uit dit huwelijk:
Frerik Simons Cohen, volgt III.2
Mozes Simons Cohen, volgt III.3

II.3 Benjamin Freriks, overleden 1731 te Wildervank. Gehuwd met Beli Josephs, overleden vóór 31 december 1731.

II.4 Hartog Freriks, woonde 1710 te Winschoten.
Mogelijke kinderen uit dit huwelijk:
Frerik (Friedman) Hartogs Cohen, volgt III.4
Jacob Hartogs Cohen, volgt III.5
Samuel Hartogs Cohen, volgt III.6

Generatie III

Volgens de akte huwelijkse voorwaarden (*tna'iem acharoniem* d.d. 15 Tamuz 5491) van 19 juli 1731 tussen Izaak b. Michiels z.l. en Anna Josephs weten we dat de bruidegom omstreeks 1706 te Winschoten is geboren.[15] Gezien de toevoeging z.l. (zichrono livracha = zijn nagedachtenis zij tot zegen) aan de vadersnaam, was de vader van de bruidegom dus in elk geval voor het opmaken van de akte al overleden. Overigens weet ik ook hier niet 100% zeker of Izaak Michiels wel een zoon is van Michiel Freriks. Maar ook hier geldt: het geringe aantal Joden in aanmerking genomen dat destijds in Winschoten en omgeving woonde, lijkt Michiels Freriks als vader voor de hand te liggen. En ook de vernoeming van de kinderen van Izaak Michiels, te weten Michiel, Simon en Benjamin, is hiervoor een aanwijzing. W

III.1 Izaak Michiels van Gelderen (Eizik ben hr"r Yechiel van Gelder hakohen Medemblik), geboren circa 1706 te Winschoten, overleden na 1765. Gehuwd juli 1731 met Anna Josephs Minekedam, geboren circa 1706, overleden 1755 en begraven te Amsterdam, dochter van Joseph Gershon Monikedam en Trijntje Benjamins. De namen van de kinderen van dit echtpaar zijn: *Trijntje* geboren circa 1730 (vernoemd naar grootmoeder moederszijde), *Michiel* geboren 1734 te Medemblik (vernoemd naar grootvader vaderszijde), *Rebecca* geboren 1738 te Medemblik (mogelijk vernoemd naar grootmoeder van vaderszijde), *Joseph* geboren 1743 te Medemblik (vernoemd naar grootvader moederszijde), *Simon* geboren circa 1750 en *Bendit* (Benjamin) overleden 1778.

Dat onderstaande twee personen zoons zijn van Simon Freriks (II.2) en Sara Mozes staat buiten kijf.[16] Het is opmerkelijk dat dit echtpaar niet meer kinderen heeft. Het jaar van overlijden van Frerik Simons blijkt uit een proces tussen zijn weduwe en zijn neef Simon Mozes, waarin de neef moet aangeven waarom hij aanspraak meent te maken op de inboedel.[17]

III.2 Frerik Simons Cohen, geboren circa 1710 te Scheemda, overleden 1776 te Veendam. Gehuwd met Hendel Hindriks (Heimans), overleden na 1789. Dochter van Hindrik Samuels en Rachel Simons de Pool.
Kinderen uit dit huwelijk:
Simon Freriks Kohen, volgt IV.1
Rachel Freriks Cohen, geboren te Veendam, overleden circa 1799 te Sappemeer. Gehuwd met Mozes Samuels Cohen (zie IV.20).

---

[15] Zie noot 7.
[16] Zie GrA GO (Tg. 731) inv. nr. 7243 d.d. 21.4.1735; GrA GO (Tg. 731) inv. nr. 5787 d.d. 3.7.1752; GrA GO (Tg. 731) inv. nr. 3224 d.d. 22.11.1758.
[17] GrA GO (Tg. 731) inv. nr. 56 d.d. 24 juni 1776.

III.3 Mozes Simons Cohen, geboren circa 1720 te Scheemda, overleden 1758 te Scheemda. Gehuwd circa 1739 met Roosje Izaaks Levie, overleden na 1779. Na het overlijden van haar man hertrouwde zij in 1759 met Hindrik (Heiman) Josephs.[18] Dit echtpaar kreeg in 1768 nog een dochter Eva Hindriks, die 14 januari 1848 te Groningen is overleden.
Mogelijke kinderen uit dit huwelijk:
Simon (Simcho) Mozes, volgt IV.3
Simon (Simcho) Mozes, volgt IV.4
Freerk (Friedman) Mozes, volgt IV.5
Samuel Mozes, volgt IV.6
Dochter Mozes, in 1769 voert Simon Mozes ook namens zijn zuster een proces tegen Frerik Simons.

Of onderstaande drie personen daadwerkelijk zonen van Hartog Freriks (II.4) zijn, daarover heb ik het nodige geschreven bij de aantekeningen betreffende Generatie II. Hierover bestaat geen zekerheid, er zijn alleen aanwijzingen. Wat Frerik (III.4) en Samuel (III.6) betreft, is er een veelheid aan bronnen waaruit blijkt dat zij in een familierelatie staan tot Simon Freriks (II.2) en diens zoon Frerik Simons (III.2).
De naam van Frerik Hartogs (III.4) komt als inwoner van Sappemeer in 1727 voor het eerst in de bronnen voor. Oomke Hindriks zegt hem dan de huur van huis en land op.[19] In 1734 wordt de naam van zijn echtgenote Frouke Lazarus voor het eerst in de bronnen genoemd. Het echtpaar leent dan 750 gulden van de voogden over de kinderen van de hopman Bijmholts.[20] Aangezien hun dochter Rebecca (IV.7) omstreeks 1726 te Sappemeer is geboren, zal hun huwelijk in 1724/1725 zijn gesloten. Zijn echtgenote is voor februari 1754 overleden. In dat jaar is in een schuldbekentenis namelijk sprake van Frerik Hartogs en wijlen zijn huisvrouw Frouke Lazarus.[21] In de jaren daarna is hij hertrouwd, want in mei 1762 is er sprake van een publieke veiling van het huis en vier stukken land van Frerik Hartogs en zijn vrouw op stadsplaats nummer 136 te Hoogezand ter voldoening van hun schulden.[22] Een paar maanden later tekenen zijn zonen Benjamin en Mozes mede namens hun minderjarige zusters en broer bezwaar tegen de gevolgde gang van zaken aan, omdat hun vader bij zijn hertrouwen geen regeling over de bezittingen van zijn eerste vrouw had gemaakt.[23] De namen van deze minderjarige zusters zijn onbekend, maar de naam van de minderjarige broer is waarschijnlijk de omstreeks 1742 geboren Michiel Freriks (IV.11). Frerik Hartogs zelf moet op enig moment zijn verarmd. Een in oktober 1764 op verzoek van Grietje Harms opgemaakte inventaris van zijn inboedel, roept het beeld op van sobere armoede.[24]
In een 6 april 1771 uitgevoerde enquête naar de verblijfstatus van de Joodse inwoners in het Oldambt geeft Jacob Hartogs (III.5) aan dat hij al meer dan 50 jaar in Veendam woonde en was geboren te Winschoten.[25] Zijn naam wordt in 1734 voor het eerst in de bronnen genoemd als Lucas Wigers hem de huur van de woning opzegt.[26] In de publicatie *De Joodse gemeenschap Veendam-Wildervank* wordt circa 1724 als geboortejaar gegeven.[27] Maar op basis van de beschikbare informatie kan dat jaar niet kloppen: het is in strijd met zijn eigen opgave in 1771, en als huurder van een woning in 1734 zal hij toch minimaal volwassen zijn geweest, en de geboorte van zijn oudste zoon omstreeks 1738 maakt 1724 als geboortejaar van de vader ook niet aannemelijk. Als

[18] Zie voor contract van huwelijkse voorwaarden GrA GO (Tg. 731) inv. nr. 7248 d.d. 23.11.1759.
[19] GrA Gerechten in Selwerd en Sappemeer, 1592 – 1811 (GSS) (Tg. 730) inv. nr. 83 d.d. 18.1.1727 folio 104.
[20] GrA GSS (Tg. 730) inv. nr. 1620 d.d. 23.12.1734 folio 222.
[21] GrA GSS (Tg. 730) inv. nr. 1622 d.d. 15.2.1754 folio 100.
[22] GrA GSS (Tg. 730) inv. nr. 159 d.d. 27.5.1762; GrA AVG (Tg. 1534) inv.nr. 399 d.d. 27.5.1762 en inv. nr. 418, 1762 folio 33v.
[23] GrA ASG (Tg. 1605) request d.d. 24.9.1762.
[24] GrA GSS (Tg. 730) inv. nr. 825 d.d. 13.10.1764.
[25] Voor de volledige lijst zie E. Schut, 'Lijst van in het Oldambt wonende joden', in: *Misjpoge* 6 (1993) pp. 33-42.
[26] GrA GO (Tg. 731) inv. nr. 28 d.d. 20.10.1734.
[27] R.C. Hage e.a., *De Joodse Gemeenschap van Veendam-Wildervank*, blz. 291.

geboortejaar van Jacob Hartogs lijkt mij een jaar ergens rond 1700 meer voor de hand te liggen. Zijn overlijden en dat van zijn echtgenote Juttje Levie wordt in de studie *De Joodse gemeenschap Veendam-Wildervank* gesteld op februari 1787 respectievelijk april 1779. De vernoemingen van de kinderen van Jacob Hartogs, bijvoorbeeld Freerk (IV.16) en Simon (IV.19), zijn aanwijzingen dat hij een zoon is van Hartog Freriks.
De naam van Samuel Hartogs (III.6) komt als inwoner van Hoogezand in 1732 voor het eerst voor in de bronnen. Hij heeft dan een verschil van mening met Frans Willems over de koop van een huis.[28] Drie jaar later leent hij samen met zijn vrouw Mirjam (Maaike, Meike) Samuels geld aan Simon Freriks (II.2) en diens vrouw Sara Mozes.[29] Zijn geboortejaar is niet bekend, maar wel die van zijn vrouw. Tijdens een getuigenverklaring in 1760 geeft zij aan dan 51 jaar oud te zijn.[30] Ik heb aangenomen dat hij ongeveer even oud is als zijn echtgenote. De naam van Samuel Hartogs als een in levende zijnde persoon komt in 1762 voor het laatst voor. Bij de verkoop van een stuk land te Spitsbergen onder Zuidbroek in 1784 is de weduwe Samuel Hartogs een der aangrenzende eigenaren.[31] Echtgenote Mirjam zal omstreeks 1800 zijn overleden. Begin januari 1801 verkopen haar erfgenamen namelijk haar bezittingen te Spitsbergen onder Zuidbroek.[32]

III.4 *Frerik (Friedman) Hartogs Cohen*, geboren circa 1705. Gehuwd met 1. Frouke Lazarus, overleden vóór 15 Feb 1754 te Sappemeer 2. N.n. gehuwd circa 1762.
Kinderen van dit echtpaar:
Rebecca Freriks, geboren circa 1726 te Sappemeer, overleden 12 februari 1806 te Sappemeer en overlijdensaangifte te Groningen. Gehuwd met Levie Mozes van Geuns, overleden vóór april 1795. volgt IV.7
Benjamin Freriks Cohen, volgt IV.8
Mozes Freriks Cohen, volgt IV.9
Lazarus Freriks Cohen, volgt IV.10
Michiel Freriks, volgt IV.11
Hendel (Hanna Hartogs) Freriks, circa 1759 te Sappemeer, overleden 29 maart 1826 te Amsterdam. Gehuwd 1791 te Londen met Heiman Meijer de Jong (Rintel), geboren circa 1753, overleden 18 mei 1835 te Amsterdam. Kinderen van dit echtpaar zijn: Simcha Friedman (= Simon Freriks) geboren 24 oktober 1793 te Amsterdam, Eva geboren circa 1794 te Amsterdam en Meijer geboren 9 oktober 1801 te Amsterdam. volgt IV.12

III.5 *Jacob Hartogs Cohen*, geboren te Winschoten, overleden februari 1787 te Veendam. Gehuwd met Juttje Levie, overleden april 1779 te Veendam.
Kinderen van dit echtpaar:
Hartog Jacobs Cohen, volgt IV.13
Rebecca Jacobs Cohen, overleden te Veendam na 1796. Gehuwd met Mozes Izaaks Gils, geboren circa 1741/1749 te Groningen, overleden 20 februari 1833 te Veendam. Mogelijk een zoon van Izaak Mozes 30Akker en Rebekka Abrahams Gilts te Groningen. volgt IV.14
Lazarus (Eliezer) Jacobs Kohen, volgt IV.15
Freerk (Sjoloum Friedman) Jacobs Cohen, volgt IV.16
Brendel Jacobs Cohen, circa 1751 te Veendam, overleden 1 november 1833 te Wildervank. Ondertrouw 1777 te Amsterdam met Liepman Juda Bromet, geboren 1743 te Amsterdam, overleden 16 april 1793 te Amsterdam. Zoon van Juda Hartogs Brommet en Alida Meijer Levie.
volgt IV.17

---

[28] GrA GSS (Tg. 730) inv. nr. 84 d.d. 8.11.1732 en 15.11.1732.
[29] GrA GO (Tg. 731) inv. nr. 7223 d.d. 2.2.1735; GrA GO (Tg. 731) inv. nr. 6068 d.d. 27.4.1739.
[30] GrA GSS (Tg. 730) inv. nr. 132 d.d. 21.3.1760.
[31] GrA GSS (Tg. 730) inv. nr. 7444 d.d. 3.5.1784 folio 24.
[32] GrA GSS (Tg. 730) inv. nr. 7447 d.d. 12.1.1801 folio 24.

Sara Jacobs Cohen, geboren circa 1754 te Wildervank, overleden 4 november 1827 te Groningen. Gehuwd met Abraham Marcus, geboren circa 1754 te Haarlem, overleden 7 februari 1830 te Groningen. Zoon van Bernardus Marcus en Catharina.
volgt IV.18
Simon Jacobs Cohen, volgt IV.19

III.6 *Samuel Hartogs Cohen*, geboren circa 1709, overleden vóór 1784 te Zuidbroek. Gehuwd met Mirjam (Maaike) Samuels, geboren circa 1709, overleden vóór 1801 te Zuidbroek.
Kinderen van dit echtpaar:
Mozes Samuels Cohen volgt IV.20
Sippora (Zijpe) Samuels (Cohen), volgt IV.21
Rebecca (Roosje) Samuels Cohen, volgt IV.22

Generatie IV

De naam van Rachel Freriks (IV.2) wordt in 1765 voor de eerste keer in de bronnen genoemd. Samen met haar man koopt zij dan een huis te Sappemeer op nummer 44.[33] Mogelijk is zij omstreeks 1745 geboren en 1765 gehuwd. Zij is voor augustus 1799 overleden. Dat blijkt als er een verdeling van de bezittingen gemaakt wordt tussen man en kinderen van wijlen Rachel Freriks.[34]

IV.1 *Simon Freriks Kohen*, geboren circa 1741 te Veendam, overleden 11 oktober 1813 te Veendam. Gehuwd met Hendel Levie, geboren circa 1742, overleden 21 april 1816 te Veendam.
Kinderen van dit echtpaar:
Joseph Simons Cohen, volgt V.1
Levi Simons Cohen, volgt V.2
Haijo Simons (Mozes Heiman Simons), volgt V.3
Freerk Simons Cohen, volgt V.4
Saartje Simons Cohen, overleden na 1799. Gehuwd met Jacob Philippus Goldsmid. volgt V.5

IV.2 *Rachel Freriks Cohen*,

Met één uitzondering komen de namen van de kinderen van Mozes Simons en Roosje Izaaks Levie uit Scheemda niet in de bronnen voor. Wat betreft de 1751 besneden Simon heb ik grote aarzelingen of dat wel hun kind is. Immers, twee kinderen zouden dan dezelfde naam dragen. En dat is toch hoogst ongebruikelijk. Anderzijds woonde er in die jaren, althans voor zover ik weet, geen andere Mozes in Scheemda. De mogelijkheid dat de in 1745 besneden Simon op jonge leeftijd is overleden, lijkt mij ook uitgesloten. Want in 1771 geeft Simon Mozes in een getuigenverklaring aan dan 28 jaar te zijn, wat zijn geboortejaar in ongeveer 1744 plaatst.[35] Een reden, ondanks mijn twijfel, om deze kinderen wel allemaal in de genealogie op te nemen is dat de moeder in 1770 aangeeft dan vijf kinderen te hebben.[36] Dat zouden onderstaande vier kinderen kunnen zijn plus de in 1768 geboren en 1848 overleden Eva Hindriks, dochter van haar tweede echtgenoot Hindrik (Heiman) Josephs.

IV.3 *Simon (Simcho) Mozes*, besneden 17 mei 1745 te Scheemda. Gehuwd 2 augustus 1778 te Winschoten met Tietje Wijpkes.

IV.4 *Simon (Simcho) Mozes*, besneden november 1751 te Scheemda.

IV.5 *Freerk (Friedman) Mozes*, besneden 24 juli 1753 te Scheemda.

IV.6 *Samuel Mozes*, besneden 27 september 1756 te Scheemda.

---

[33] GrA (ASG (Tg. 1605) inv. nr. 1328r-4 d.d. 5.6.1765 folio 133 (nieuw nummer: 12542).
[34] GrA GSS (Tg. 730) inv. nr. 1645 d.d. 5.8.1799 folio 15.
[35] GrA GO (Tg. 731) inv. nr. 5745 d.d. 18.2.1771.
[36] GrA Archieven der Staten van Stad en Lande, 1594 – 1798 (ASSL) (Tg. 1) inv. nr. 444 d.d. 5.11.1770.

Hoogst waarschijnlijk zijn hieronder niet alle kinderen opgesomd van Frerik Hartogs (III.4) en Frouke Lazarus. Zoals we bij de aantekeningen betreffende generatie III hebben kunnen lezen, doen Benjamin en Mozes in 1762 mede namens hun minderjarige zusters en broer hun beklag over het feit dat hun vader bij hertrouwen geen boedelverdeling had gemaakt. Aangezien Rebecca in 1762 al volwassen was, moeten er dus meer zussen zijn geweest. De minderjarige broer is waarschijnlijk Michiel Freriks. Een persoon met deze naam en wonende te Martenshoek komt tussen 1768[37] en 1777[38] in de bronnen voor. Bij de overlijdensaangifte van Rebecca in Groningen is vermeld: 'nalatende 4 kinderen en twee broers, de een woonende in Amsterdam en de andere in Groningen, wiens naam is Bentje Freerks.' De circa 1759 geboren Hendel zal een dochter zijn van de tweede vrouw van Frerik Hartogs. Bij haar huwelijk in de Grote synagoge te Londen wordt zij Hanna Hartogs genoemd. In akte van overlijden te Amsterdam, staat zij aangetekend zij Henderina Fridman.[39]

IV.7 *Rebecca Freriks*,

IV.8 *Benjamin Freriks Cohen*, geboren circa 1729 te Sappemeer, overleden 29 februari 1812 te Groningen. Gehuwd met Rebecca (Roosje) Samuels Cohen (zie IV.22).
Kinderen van dit echtpaar:
Samuel Benjamins Cohen, volgt V.6
Frouke (Fronica) Benjamins Cohen, geboren circa 1773, waarschijnlijk 1793 te Groningen, overleden 29 maart 1831 te Deventer. Gehuwd met Abraham Jacobs van Aalbergen, geboren 1762 te Olst, overleden 15 april 1844 te Deventer. Zoon van Joel van Aalbergen en Zipora van Aalbergen. volgt V.7
Freerk Benjamins Cohen, volgt V.8
Sippora (Sophia) Benjamins Cohen, geboren circa 1784 te Groningen, ongehuwd overleden 1 mei 1823 te Groningen. volgt V.9

IV.9 *Mozes Freriks Cohen*, geboren circa 1738 te Sappemeer, overleden 1792 te Groningen. Gehuwd met Frouke (Fraadche) Nathans de Hartog, overleden 1802 te Groningen.
Kinderen van dit echtpaar:
Sophia Mozes de Hartog, geboren circa 1770 te Groningen, overleden 30 augustus 1849 te Groningen. Gehuwd met Mozes Izaaks van Coevorden, geboren circa 1767 te Coevorden, overleden 9 november 1844 te Groningen. volgt V.10
Freerk Mozes de Hartog, volgt V.11

IV.10 *Lazarus Freriks Cohen*, geboren circa 1740 te Sappemeer, overleden 1787 te Groningen. Gehuwd 1777 met Sibilla Kosmans (Kostmans), geboren circa 1749 te Zwolle, overleden 8 september 1819 te Groningen.
Kind van dit echtpaar:
Lazarus Lazarus Cohen Gosschalk, volgt V.12

IV.11 *Michiel Freriks*, geboren circa 1742. Woonde mogelijk 1806 te Amsterdam.

IV.12 *Hendel (Hanna Hartogs) Freriks*,

Op het overzicht van de familie Cohen afgedrukt in *De Joodse gemeenschap van Veendam-Wildervank* ontbreken Hartog, Freerk en Sara Jacobs Cohen.[40] In een proces tegen de erfgenamen van Jacob Hartogs (III.5) en Juttje Levie in 1790 en bij de boedelverdeling van de nalatenschap in 1796 echter worden, met uitzondering van Sara, alle onderstaande personen voor de rechtbank aangesproken als kinderen van Jacob Hartogs en Juttje Levie.[41] De naam van Hartog Jacobs als een in leven zijnde persoon wordt in 1779 voor het laatst in de bronnen genoemd.[42] Op 20 november 1783

---

[37] GrA GSS (Tg. 730) inv. nr. 92 d.d. 16.1.1768
[38] GrA GSS (Tg. 730) inv. nr. 1558 d.d. 17.10.1777
[39] Stadsarchief Amsterdam, Akten van Overlijden d.d. 29 maart 1826 deel 3 fol. 28v.
[40] R.C. Hage e.a., *De Joodse Gemeenschap van Veendam-Wildervank*, blz. 291.
[41] Gra AGO (Tg. 731) inv. nr. 61 d.d. 7.9.1790 en 7.12.1790; inv. nr. 63 d.d. 3.1.1792 en 15.5.1792; inv. nr. 67 d.d. 19.4.1796; inv. nr. 75 d.d. 13.4.1796 en 19.4.1796.
[42] GrA GO (Tg. 731) inv. nr. 50 d.d. 8.6.1779.

is sprake van zijn weduwe en vijf kinderen.[43] Ook het overlijdensjaar van Rebecca Jacobs is niet bekend. In elk geval leeft zij in april 1796 nog volgens de in noot 39 genoemde bronnen. Mogelijk is zij identiek met de 6 augustus 1810 te Veendam overleden 'Sara Rebekka jodin'.

IV.13 *Hartog Jacobs Cohen*, geboren circa 1738 te Veendam, overleden vóór 1783. Gehuwd met Roosje Mozes.
Kinderen van dit echtpaar:
Mozes Hartogs Cohen, volgt V.13
Rebekka Hartogs Cohen, geboren circa 1760 te Veendam, overleden 14 februari 1843 te Midwolda. Gehuwd met Heiman Comprechts van der Kamp, geboren 1 januari 1752 te Nieuwolda, overleden 18 maart 1828 te Midwolda. Zoon van Comprechts Izaaks en Rachel Haimans. volgt V.14

IV.14 *Rebecca Jacobs Cohen*,

IV.15 *Lazarus (Eliezer) Jacobs Kohen*, besneden 17 november 1745 te Wildervank, overleden 14 mei 1815 te Veendam. Gehuwd met Geeltje Nathans, geboren circa 1746 te Bunde, overleden 11 september 1815 te Veendam. Dochter van Nathan Abrahams en Rebekka Hartog.
Kinderen van dit echtpaar:
Juda Lazarus Kohen, V.15
Brendel Lazarus Cohen, V.16
Hartog Lazarus Cohen, V.17
Juttje Lazarus Cohen, V.18
Mattje (Martha) Lazarus Cohen, V.19
Sara Lazarus Kohen, V.20

IV.16 *Freerk (Sjoloum Friedman) Jacobs Cohen*, besneden 15 oktober 1747 te Wildervank, overleden 25 juli 1816 te Veendam. Gehuwd 1778 te Amsterdam met Judik Zacharias, geboren circa 1746 te Amsterdam, overleden 11 november 1826 te Stedum. Dochter van Zacharias Izaaks en Marretje (Marijke) Levie.
Kinderen van dit echtpaar:
Marieke (Marijke) Freerks Cohen, geboren 24 mei 1788 te Veendam, overleden 1 januari 1850 te Stedum. Gehuwd 16 november 1812 te Veendam met Ezechiel Mozes Grondsveld, geboren 19 december 1786 te Garnwerd. Zoon van Mozes Ezechiels Grondsveld en Froontje Marcus. V.21

IV.17 *Brendel Jacobs Cohen*,

IV.18 *Sara Jacobs Cohen*,

IV.19 *Simon Jacobs Cohen*, geboren 1 oktober 1755 te Veendam, overleden 18 augustus 1830 te Veendam. Gehuwd met Grietje Abrahams, geboren 12 mei 1754 te Emden, overleden 5 december 1828 te Veendam.
Kinderen van dit echtpaar:
Hartog Simons Cohen, volgt V.22
Jacob Simons Cohen, volgt V.23
Abraham Simons Jakobs Kohen, volgt V.24
Juttje Simons Cohen, geboren 3 juni 1795 te Veendam, ongehuwd overleden 4 oktober 1869 te Veendam. volgt V.25
Bruintje Simons Cohen, geboren 3 juni 1797 te Veendam. volgt V.26

In haar in 1806 opgemaakt testament laat Sippora Samuels (IV.21) al haar bezittingen na aan Frerik Benjamins Cohen (V.8), de zoon van haar overleden zuster Rebecca Samuels (IV.22), omdat zij en haar echtgenoot de jongen hebben opgevoed.[44] Omdat er in het testament geen eigen kinderen

[43] GrA GO (Tg. 731) inv. nr. 6149.
[44] GrA GSS (Tg. 730) inv. nr. 2059 d.d. 26.2.1806 fol. 63v.

worden genoemd, is het waarschijnlijk dat dit echtpaar geen kinderen had. Haar geboortedatum is overgenomen uit de studie *De Joodse Gemeenschappen in Hoogezand-Sappemeer*.[45]

IV.20 *Mozes Samuels Cohen*, geboren te Sappemeer, begraven 12 februari 1808 te Veendam. Gehuwd met Rachel Freriks Cohen (zie IV.2).
Kinderen van dit echtpaar:
Simon Mozes Cohen, volgt V.27
Samuel Mozes Cohen (de oudere), volgt V.28
Heiman Mozes Cohen, volgt V.29
Sippora Mozes Cohen, geboren circa 1773 te Sappemeer, overleden 24 september 1820 te Wildervank. Gehuwd 1791 te Sappemeer met Levie Abrahams Polak, geboren circa 1764 te Wildervank, overleden 16 januari 1829 te Wildervank. Zoon van Abraham Nathans en Maria Levie. volgt V.30
Samuel Mozes Cohen (de jongere), volgt V.31
Mindeltje Mozes Cohen, geboren circa 1780 te Sappemeer, overleden 20 juli 1831 te Sappemeer. Gehuwd met Lazarus Joosten van Leenen, geboren circa 1761 te Appingedam, overleden 27 april 1829 te Appingedam. Zoon van Joost Hessels en Roosje Izaaks. volgt V.32

IV.21 *Sippora (Zijpe) Samuels* (*Cohen*), 8 februari 1742, overleden 22 september 1822 te Sappemeer. Gehuwd met Heiman Jacobs, overleden vóór 1806.

IV.22 *Rebecca (Roosje) Samuels Cohen*, overleden 2 mei 1784 te Groningen. Gehuwd met Benjamin Freriks Cohen (zie IV.8).

Generatie V

Volgens een in 1783 uitgevoerd onderzoek naar de verblijfstatus van de Joodse inwoners in het Oldambt hadden Simon Freriks (IV.1) en zijn vrouw vijf kinderen.[46] De eerste vier zijn gemakkelijk terug te vinden in de akten van de burgerlijke stand. Over Saartje Simons is daarentegen weinig bekend. In 1799 tekende zij als getuige de akte van huwelijkse voorwaarden tussen haar broer Haijo Simons (V.3) en Sara Samuels.[47] In hetzelfde jaar verkopen zij en haar man hun woning te Veendam en verhuizen naar Winschoten, waar zij hun intrek nemen in een door Haijo gekochte woning.[48] De naam van haar man komt in 1808 nog in de bronnen voor, maar dan weer als inwoner van Veendam. Hij wordt dan aangeschreven als de besnijder Jacob Philippus Goldsmid.[49] Vermoedelijk is dit echtpaar kort na 1810 naar elders vertrokken. In de leggers van gemeentelijke belastingen noch in andere bronnen wordt hun naam na 1810 genoemd.

V.1 *Joseph Simons Cohen*, geboren circa 1768 te Veendam, overleden 8 oktober 1832 te Veendam. Gehuwd met Rachel Jacobs Pels, geboren circa 1761 te Emden, overleden 30 november 1847 te Veendam.

V.2 *Levi Simons Cohen*, geboren circa 1771 te Veendam, overleden 10 november 1859 te Kropswolde (Hoogezand). Gehuwd met Gijltje Salles Hes, geboren circa 1772 te Jemgum, overleden 10 januari 1855 te Sappemeer.
Kinderen van dit echtpaar:
Hendel Levie Cohen, geboren november 1801 te Sappemeer, overleden 22 juni 1891 te Sappemeer. Gehuwd 12 juni 1823 te Sappemeer met Philippus Samsons Levie. volgt VI.1

[45] E.P. Boon en J.J.M. Lettinck, *De Joodse gemeenschappen in Hoogezand-Sappemeer*, p. 375.
[46] Het onderzoek is afgedrukt in Brood, P. en E. Schut (red.) *'Eene zeer twistzieke natie'. Aspecten van de geschiedenis van de joodse gemeenschap in Winschoten 1683 - 1943* (Bedum 2003) pp. 69 - 73.
[47] GrA GO (Tg. 731) inv. nr. 7407 d.d. 5.6.1799.
[48] GrA GO (Tg. 731) inv. nr. 7263 d.d. 29.4.1799; GrA GO inv. nr. 7407 d.d. 27.5.1799 en 30.10.1799; GrA GO inv. nr. 6098 d.d. 2.11.1799, folio 144 verso.
[49] GrA GO (Tg. 731) inv. nr. 7059 d.d. 17.5.1808.

Jacob Levie Cohen, volgt VI.2
Salomon Friedman Levie Cohen, volgt VI.3
Klaartje Levie Cohen, geboren 25 december 1807 te Sappemeer, overleden 26 april 1872 te Bedum. Gehuwd 17 mei 1832 te Onderdendam met Jozeph Meijer. volgt VI.4
Rachel Levie Cohen, geboren circa 1810 te Sappemeer, overleden 21 december 1814 te Sappemeer. volgt VI.5
Vrouwke Cohen, geboren 5 juni 1813 te Sappemeer, overleden 14 maart 1874 te Hoogezand. Gehuwd 17 mei 1855 te Hoogezand met David Levie Simons. volgt VI.6

V.3 *Haijo Simons (Mozes Heiman Simons)*, geboren 5 januari 1774 te Veendam, overleden 24 oktober 1865 te Groningen. Gehuwd 1799 te Veendam met Sara Samuels Breebaard, geboren circa 1772 te Amsterdam, overleden 26 augustus 1835 te Groningen. Dochter van Samuel Heimans (Abraham Chaim Braatbaard Berkloi) en Sara Alexander Cohen (Monnikedam Grewel).
Kinderen van dit echtpaar:
Freerk Mozes Heiman Cohen, volgt VI.7
Samuel Mozes Heiman Cohen, volgt VI.8
Frouke Mozes Heiman Cohen, geboren 2 september 1807 te Groningen, overleden 17 december 1892 te Sappemeer. volgt VI.9
Simon Mozes Heiman Cohen, volgt VI.10

V.4 *Freerk Simons Cohen*, geboren circa 1777 te Veendam, ongehuwd overleden 22 december 1847 te Groningen.

V.5 *Saartje Simons Cohen*, gehuwd circa 1797 met Jacob Philips Goldsmid.

Rebecca of Roosje Samuels (IV.22), de moeder van onderstaande kinderen, overleed in 1784. Haar echtgenoot hertrouwde niet. We weten dat Freerk opgroeide bij zijn tante Sippora Samuels (IV.21). Mogelijk zijn ook de andere kinderen in de gezinnen van andere familieleden opgegroeid. Van Freerk zijn twee geboortedatums in omloop: 15 maart 1776 volgens de publicatie *De Joodse Gemeenschappen in Hoogezand-Sappemeer* en 30 april 1782 volgens de huwelijksakte. In de akte waarbij de nalatenschap van Samuel Hartogs (III.6) en Mirjam Samuels wordt verdeeld, worden als kleinkinderen Samuel, Frouke, Freerk en Sippora (V.6 - V.9) opgesomd. Ik neem aan dat laatstgenoemde identiek is met de 1 mei 1823 te Groningen overleden Sophia Benjamins, dochter van Benjamin Freriks Cohen. De naam van de moeder is in haar overlijdensakte opgegeven als Frouke Salomons in plaats van als Rebecca of Roosje Samuels. Dergelijke afwijkingen met betrekking tot de namen van de ouders van een overledene komen vooral in de eerste helft van de 19de eeuw in overlijdensakten met enige regelmaat voor.

V.6 *Samuel Benjamins Cohen*, geboren circa 1772/1778, ongehuwd overleden 2 juni 1842 te Groningen.

V.7 *Frouke (Fronica) Benjamins Cohen*,

V.8 *Freerk Benjamins Cohen*, geboren 30 april 1782 te Groningen, overleden 1 december 1854 te Scheemda. Gehuwd 29 mei 1832 te Oude Pekela met Mereltje Levie Swabe, geboren mei 1797 te Oude Pekela. Dochter van Levie Lazarus Swabe en Engelina Mozes Stoppelman.

V.9 *Sippora (Sophia) Benjamins Cohen*,

De kinderen van Mozes Freriks (IV.9) hebben als familienaam de naam van hun moeder aangenomen. Uit een verdeling van de boedel weten we zeker dat dit echtpaar twee kinderen had.[50]

[50] GrA AVG (Tg. 1534) inv.nr. 4148 f. 25v d.d. 16.11.1803 folio 25v.

V.10 *Sophia Mozes de Hartog*, geboren circa 1770 te Groningen, overleden 30 augustus 1849 te Groningen. Gehuwd met Mozes Izaaks van Coevorden, geboren circa 1767 te Coevorden, overleden 9 november 1844 te Groningen.

V.11 *Freerk Mozes de Hartog*, geboren circa 1772/1775 te Groningen, overleden 18 april 1862 te Groningen. Gehuwd met Cornelia (Kendel) Marcus, geboren 1779 te Zwolle, overleden 28 maart 1864 te Groningen. Dochter van Berent Marcus en Johanna Philippus Eerlinkhausen.
Kinderen van dit echtpaar:
Mozes Freerks de Hartog, volgt VI.11
Nathan Freerks de Hartog, volgt VI.12
Frouke Freerks de Hartog, geboren 16 december 1807 te Groningen. volgt VI.13
Benjamin Freerks de Hartog, volgt VI.14
Johanna Freerks de Hartog, geboren december 1810 te Groningen.volgt VI.15
Salomon Freerks de Hartog, volgt VI.16
Schoontje Freerks de Hartog, geboren 5 februari 1814 te Groningen. volgt VI.17
Benjamin Freerks de Hartog, volgt VI.18
Berend Freerks de Hartog, volgt VI.19
Geertruid Freerks de Hartog, geboren 28 april 1818 te Groningen. volgt VI.20
Lazarus Freerks de Hartog, volgt VI.21
Henderina Freerks de Hartog, geboren 4 november 1821 te Groningen.volgt VI.22
Grietje Freerks de Hartog, geboren 8 februari 1823 te Groningen. volgt VI.23

Na het overlijden van zijn vader (IV.10) hertrouwde de moeder van Lazarus, Sibilla Kosmans, in 1789 met Abraham Berends Gosschalk uit Wijhe.[51] Lazarus zou later als familienaam de naam van stiefvader aannemen.

V.12 *Lazarus Lazarus Cohen Gosschalk* (Lezer b. Lezer ha-Kohen), besneden 12 februari 1786 te Groningen, overleden 20 mei 1853 te Groningen. Gehuwd 8 november 1806 te Groningen met Esther Levie Friso, geboren circa 1786 te Norden.
Kinderen van dit echtpaar:
Henriette Lazarus Gosschalk, geboren 7 juli 1807 te Groningen. volgt VI.24
Trientje Lazarus Gosschalk, geboren 12 september 1809 te Groningen. volgt VI.25
Abraham Lazarus Gosschalk, volgt VI.26
Benjamin Gosschalk, volgt VI.27
Frouke Gosschalk, geboren 26 januari 1816 e Groningen. volgt VI.28
Levi Gosschalk, volgt VI.29
Freerk Gosschalk, volgt VI.30
Jozua Gosschalk, volgt VI.31
Betje Gosschalk, geboren 9 augustus 1823 te Groningen.volgt VI.32
Joseph Gosschalk, volgt VI.33
Gelline Gosschalk, geboren 26 augustus 1827 te Groningen. volgt VI.34
Aron Gosschalk, volgt VI.35

Zoals bij de aantekeningen bij generatie IV.13 tot en met IV.19 is uiteengezet, hadden de ouders (IV.13) van Mozes en Rebekka in 1783 vijf kinderen. De namen van drie van hen zijn onbekend. In de overlijdensakte van Rebekka is als naam van de moeder opgegeven Rosien Jacobs (het patroniem van haar man) in plaats van Roosje Mozes. In de memorie successie noemen haar kinderen haar nota bene Rebekka Hartogs ter Berg!

[51] Voor voogdijbenoeming zie GrA AVG x190 f. 30v d.d. 25.1.1790 folio 30v en voor de boedelinventaris het Archief van de Weeskamer, 1613-1835 (WSK) (Tg. 1462) inv.nr. 137 nr. 1.2 d.d. 25.1.1790 (scannummer 418)

V.13 *Mozes Hartogs Cohen*, geboren circa 1760 te Veendam, overleden september 1805 te Muntendam. Gehuwd met Frouke Marcus, geboren circa 1763 te Loppersum, overleden 28 februari 1838 te Loppersum. Dochter van Marcus Sekkels en Leentje Heimans.
Kinderen van dit echtpaar:
Hartog Mozes Cohen, volgt VI.36
Rachel Mozes Cohen, geboren 1798 te Wildervank, overleden 30 december 1872 te Wildervank. volgt VI.37
Levie Mozes Cohen, volgt VI.38
Jacob Mozes Cohen, volgt VI.39

V.14 *Rebekka Hartogs Cohen*, geboren circa 1760 te Veendam, overleden 14 februari 1843 te Midwolda. Gehuwd met Heiman Comprechts van der Kamp, geboren 1 januari 1752 te Nieuwolda, overleden 18 maart 1828 te Midwolda. Zoon van Comprechts Izaaks en Rachel Haimans.

In vergelijking met het overzicht van de familie Cohen 1 afgedrukt in *De Joodse gemeenschap van Veendam-Wildervank* komen minieme verschillen voor.[52] Volgens de huwelijksakte is Mattje in november 1784 in plaats van oktober 1784 geboren. Sara is volgens de huwelijksakte op 20 juni 1787 geboren en volgens de akte van overlijden is zij 19 mei 1787 geboren.

V.15 *Juda Lazarus Kohen*, geboren 6 september 1775 te Veendam, overleden 6 juli 1856 te Veendam. Gehuwd 21 november 1814 met Goole (Margorius) Benjamins de Kleine, geboren 8 december 1790 te Veendam, overleden 9 december 1815 te Veendam. Dochter van Benjamin Josephs de Kleine en Hester Izaaks Levie.

V.16 *Brendel Lazarus Cohen*, geboren circa 1777 te Veendam, overleden 27 januari 1854 te Veendam. Gehuwd met Samuel Mozes Cohen (zie V.31).

V.17 *Hartog Lazarus Cohen*, geboren april 1780 te Veendam, overleden 4 juli 1848 te Veendam. Gehuwd 17 juli 1815 te Veendam met Bettje Izaaks Poortje, geboren maart 1794 te Midwolda, overleden 14 augustus 1880 te Veendam. Dochter van Izaak Levie Poortje en Mariana Nathans.
Kinderen van dit echtpaar:
Geeltje Hartogs Cohen, geboren 8 april 1817 te Veendam, overleden 3 juli 1867 te Veendam. volgt VI.40
Lazarus Hartogs Cohen, volgt VI.41

V.18 *Juttje Lazarus Cohen*, geboren april 1780 te Veendam, overleden 7 augustus 1829 te Veendam. Gehuwd 5 februari 1817 te Veendam met Elimeleg Benjamins Klein, geboren 26 januari 1795 te Veendam, overleden 15 september 1873 te Veendam. Zoon van Benjamin Josephs de Kleine en Hester Izaaks Levie.

V.19 *Mattje (Martha) Lazarus Cohen*, geboren november 1784 te Veendam, overleden 22 mei 1821 te Delfzijl. Gehuwd 10 september 1811 te Delfzijl met Izaak Levie Poortje, geboren juni 1766 te Scheemda. Zoon van Levie Izaaks en Hendel Mozes.

V.20 *Sara Lazarus Kohen*, geboren 20 juni 1787 te Veendam, overleden 6 augustus 1819 te Veendam. Gehuwd 17 februari 1814 te Veendam met Izak Benjamins de Kleine, geboren 15 december 1788 te Veendam. Zoon van Benjamin Josephs de Kleine en Hester Izaaks Levie.

Volgens een in 1783 uitgevoerd onderzoek naar de verblijfstatus van de Joodse inwoners in het Oldambt hadden Freerk Jacobs (IV.16) en zijn vrouw destijds één kind.[53] Omdat Marieke in 1788 is geboren zou er minimaal dus nog een kind moeten zijn. Tenzij dat kind jong is overleden, verhuisd, of

[52] R.C. Hage e.a., *De Joodse Gemeenschap van Veendam-Wildervank*, blz. 291.
[53] Zie Brood, P. en E. Schut (red.) *'Eene zeer twistzieke natie'*. pp. 69 - 73.

dat de geboortedatum van Marieke in de huwelijksakte onjuist is opgegeven en zij voor 1783 is geboren.

V.21 *Marieke (Marijke) Freerks Cohen*,

In vergelijking met het overzicht van de familie Cohen 1 afgedrukt in *De Joodse gemeenschap van Veendam-Wildervank* komen geen verschillen voor. Het ontbreken van de registratie van de besnijdenis van Hartog en Jacob in de bewaard gebleven besnijdenisregisters toont eens te meer de lacunes aan van wat is bewaard op dat gebied. Gezien het geboortejaar van het eerste kind van Hartog respectievelijk Jacob, september 1813 en oktober 1814, zal hun huwelijk waarschijnlijk ten minste negen maanden eerder hebben plaats gevonden. Volgens de rekeningen van de Joodse gemeente Groningen over 1801 – 1802 huwt in dat rekeningjaar een dochter van Salomon van Rijn uit Zuidlaren, deze post zou op het huwelijk van zijn dochter Esther Salomons van Rijn met Jacob Simons Cohen (V.23) kunnen slaan.

V.22 *Hartog Simons Cohen*, geboren circa 1781 te Veendam, overleden 2 januari 1854 te Veendam. Gehuwd met Bruintje Andries, geboren 1779 te Emden, overleden 23 mei 1873 te Veendam. Mogelijk zuster van Abraham, Mozes en Liepman Ansel te Emden.
Kinderen van dit echtpaar:
Andries Hartochs Cohen, volgt VI.42
Grietje Hartochs Cohen, geboren 6 augustus 1815 te Veendam, overleden 13 mei 1840 te Wildervank. volgt VI.43
Simon Hartochs Cohen, volgt VI.44

V.23 *Jacob Simons Cohen*, geboren circa 1787 te Veendam, overleden 20 april 1856 te Wildervank. Gehuwd met Esther Salomons van Rhijn, geboren circa 1773 te Zuidlaren, overleden 25 juli 1859 te Veendam.
Kind van dit echtpaar:
Eva Jakobs Cohen, geboren 30 oktober 1814 te Wildervank, overleden 27 augustus 1865 te Veendam. volgt VI.45

V.24 *Abraham Simons Jakobs Kohen*, besneden 26 april 1791 te Wildervank, overleden 28 augustus 1815 te Veendam.

V.25 *Juttje Simons Cohen*, overl: 4 oktober 1869 te Veendam.

V.26 *Bruintje (Broentje) Simons Cohen*, overl: 8 februari 1880 te Eindhoven.

Onderstaand deel van de genealogie wijkt enigszins af van het familieoverzicht in het boek *De Joodse gemeenschappen in Hoogezand-Sappemeer*.[54] Heiman is daar niet vermeld, terwijl hij wel als broer wordt genoemd in een boedelverdeling.[55] Uit dezelfde boedelverdeling blijkt dat twee broers dezelfde naam dragen: Samuel Mozes de oudere en Samuel Mozes de jongere. Hun Hebreeuwse voornamen waren echter wel verschillend: respectievelijk Zanwill en Sjemoe'el. De oudste trouwde in 1796 met een Amsterdamse vrouw. Hij zal eind 1803 naar Amsterdam zijn verhuisd, want in december 1803 krijgt hij een getuigenis dat hij 'van goeden huize en geslacht' is.[56] Dat de in het begraafboek van Veendam genoemde overledene Samuel Mozes identiek was Samuel Mozes 'de oudere' blijkt uit de bijlagen bij het huwelijk van zijn zonen. Overigens vermeld het begraafboek van Veendam slechts dat hij is begraven op het Jodenkerkhof. Het is mogelijk dat hij in Amsterdam is overleden en in Veendam begraven.

---

[54] Zie E.P. Boon en J.J.M. Lettinck, *De Joodse gemeenschappen in Hoogezand-Sappemeer*, p. 345.
[55] GrA GO (Tg. 731) inv. nr.7267 d.d. 24.3.1804.
[56] GrA GSS (Tg. 730) inv.nr. 1728 d.d. 17 december 1803.

V.27 *Simon Mozes Cohen*, geboren circa 1765/1766 te Sappemeer, overleden 8 november 1827 te Groningen. Gehuwd met Hanna Izaaks van Praag, geboren circa 1770 te Veendam, overleden 16 december 1839 te Martenshoek (Hoogezand). Dochter van Izaak Lammerts van Praag en Betje Adams Israels.
Kind van dit echtpaar:
Hendeltje Simons Cohen, geboren november 1793 te Hoogezand, overleden 5 april 1870 te Martenshoek. Gehuwd 26 oktober 1820 te Hoogezand. volgt VI.46

V.28z *Samuel Mozes Cohen* (de oudere), geboren circa 1768 te Sappemeer, begraven 11 september 1809 te Veendam. Gehuwd 1796 te Amsterdam met Grietje Jacobs (Gietele Jacobs Sternheim), geboren circa 1770 te Amsterdam, overleden 3 februari 1829 te Amsterdam. Dochter van Jacob Nathans Sobernheim en Gutele Jacobs.
Kinderen van dit echtpaar:
Hartog Samuels van Hogezand, volgt VI.47
Wolf Samuels van Hogezand, volgt VI.48

V.29 *Heiman Mozes Cohen*, besneden 23 november 1770 te Sappemeer, overleden 17 december 1803 te Appingedam. Gehuwd met Hendrikje Kosman Eliazer, overleden 19 augustus 1807 te Sneek. Dochter van Cosman Eleazer Keizer en Wilhelmina Josephs.
Kinderen van dit echtpaar:
Hartog Heimans Cohen, volgt VI.49
Joseph Heimans Cohen, volgt VI.50

V.30 *Sippora Mozes Cohen*,

V.31 *Samuel Mozes Cohen* (de jongere), circa 1774 te Sappemeer, overleden 11 februari 1848 te Veendam. Gehuwd met Brendel Lazarus Cohen (zie V.16).
Kinderen van dit echtpaar:
Freerk Samuels Cohen, volgt VI.51
Jette Samuels Cohen, geboren 10 mei 1804 te Sappemeer, overleden 9 juni 1872 te Veendam.volgt VI.52
Nathan Samuels Cohen, volgt VI.53
Mozes Samuels Cohen, volgt VI.54
Sara Samuels Cohen, geboren 1 juni 1810 te Hoogezand. volgt VI.55
Rosie Samuels Cohen, geboren 2 oktober 1811 te Sappemeer. volgt VI.56
Rachel Samuels Cohen, geboren 24 mei 1812 te Hoogezand. Geen akte van geboorte. volgt VI.57
Lazarus Cohen, volgt VI.58
Geeltje Cohen, geboren 28 mei 1820 te Hoogezand. volgt VI.59
@Rebecca Samuels Cohen, geboortedatum onbekend. volgt VI.60

V.32 *Mindeltje Mozes Cohen*,

Generatie VI

Op het familieoverzicht in het boek over *De Joodse gemeenschappen in Hoogezand-Sappemeer* wordt 29 september 1805 als geboortedatum van Salomon Friedman gegeven, daaraan kan de besnijdenisdatum van 6 oktober 1805 worden toegevoegd.[57]

VI.1 *Hendel Levie Cohen*,

VI.2 *Jacob Levie Cohen*, besneden 7 oktober 1803 te Kalkwijk, overleden 7 april 1819 te Sappemeer.

VI.3 *Salomon Friedman Levie Cohen*, besneden 6 oktober 1805 te Sappemeer, overleden 15 november 1883. Gehuwd 21 juni 1835 te Sappemeer met Leentje Jacobs Colthof.

[57] Zie Besnijdenisregister van Mozes Izaaks van Coevorden d.d. **13 Tisjri 5566 op www.Alle Groningers**.nl

VI.4 *Klaartje Levie Cohen*,
VI.5 *Rachel Levie Cohen*,
VI.6 *Vrouwke Cohen*,

Het deel van deze genealogie van VI.7 tot en met VI.35 komt overeen met de afgedrukte familieoverzichten in het boek *De Joodse inwoners van de stad Groningen*.[58]

VI.7 *Freerk Mozes Heiman Cohen*, geboren 20 maart 1802 te Groningen, overleden 30 augustus 1876 te Groningen.
VI.8 *Samuel Mozes Heiman Cohen*, besneden 30 mei 1805 te Groningen, overleden 11 juli 1863 te Groningen. Gehuwd 26 maart 1834 te Amsterdam met Naatje Mozes Lammerts, dochter van Mozes Lammerts en Judik Samuels Breebaard.
VI9 *Frouke Mozes Heiman Cohen*,
VI.10 *Simon Mozes Heiman Cohen*, besneden 9 september 1807 te Groningen, overleden 6 juli 1866 te Groningen. Gehuwd 1 augustus 1839 met Leena Zadoks Blok.
VI.11 *Mozes Freerks de Hartog*, besneden 6 juni 1803 te Groningen.
?VI.12 *Nathan Freerks de Hartog*, 29 maart 185 te Groningen, overleden 7 november 1856 te Groningen.
VI.13 *Frouke Freerks de Hartog*,
VI.14 *Benjamin Freerks de Hartog*, besneden 22 november 1808 te Groningen.
VI.15 *Johanna Freerks de Hartog*,
VI.16 *Salomon Freerks de Hartog*, geboren 9 januari 1812 te Groningen.
VI.17 *Schoontje Freerks de Hartog*,
VI.18 *Benjamin Freerks de Hartog*, geboren 19 januari 1816 te Groningen, overleden 27 januari 1816 te Groningen.
VI.19 *Berend Freerks de Hartog*, geboren 18 mei 1817, overleden 29 juli 1866 te Groningen.
VI.20 *Geertruid Freerks de Hartog*,
VI.21 *Lazarus Freerks de Hartog*, geboren 3 juli 1820 te Groningen.
VI.22 *Henderina Freerks de Hartog*,
VI.23 *Grietje Freerks de Hartog*,

VI.24 *Henriette Lazarus Gosschalk*,
VI.25 *Trientje Lazarus Gosschalk*,
VI.26 *Abraham Lazarus Gosschalk*, geboren 31 oktober 1811 te Groningen.
VI.27 *Benjamin Gosschalk*, geboren 16 februari 1814 te Groningen.
VI.28 *Frouke Gosschalk*,
VI.29 *Levi Gosschalk*, geboren 26 februari 1818 te Groningen.
VI.30 *Freerk Gosschalk*, geboren 28 december 1819 te Groningen.
VI.31 *Jozua Gosschalk*, geboren 2 september 1821 te Groningen.
VI.32 *Betje Gosschalk*,
VI.33 *Joseph Gosschalk*, geboren 17 mei 1825 te Groningen.
VI.34 *Gelline Gosschalk*,
VI.35 *Aron Gosschalk*, geboren 8 juni 1831 te Groningen.

Onderstaand deel van de genealogie wijkt enigszins af van het familieoverzicht in het boek *De Joodse Gemeenschap van Veendam-Wildervank*.[59] Hoewel daar, zowel als bij de vertaling van het

[58] Zie J.H. de Vey Mestdagh, Wouter J. van Bekkum, E. Schut en H. Delies (red.) *De joodse inwoners van de stad Groningen en omstreken 1549-1945 en hun begraafplaatsen aldaar*. Deel I 1549-1870 (Groningen 2001), pp. 163-164, pp. 192-193 en pp. 225-226.

[59] R.C. Hage e.a., *De Joodse Gemeenschap van Veendam-Wildervank*, p. 295.

besnijdenisregister van Lazarus Mozes Perels, en in zijn huwelijksakte Warffum als plaats van besnijdenis wordt genoemd, lijkt mij dat niet heel waarschijnlijk. Verder ontbreken in het familieoverzicht in *De Joodse Gemeenschap van Veendam-Wildervank* de hier toegevoegde kinderen Levie en Jacob. De naam van de vleeshouwer Jacob is alleen bekend omdat hij getuige is bij het tweede huwelijk van zijn dan te Loppersum wonende broer Levie. Verdere gegevens over hem ontbreken.

VI.36 *Hartog Mozes Cohen*, geboren 27 maart 1794, overleden 24 januari 1855 te Farmsum.
VI.37 *Rachel Mozes Cohen*,
VI.38 *Levie Mozes Cohen*, besneden 26 april 1798 te Wildervank, overleden 1 januari 1863 te Loppersum. Gehuwd 25 april 1819 te Stedum met Leentje Mozes Gronsveldt, geboren circa 1799. Dochter van Mozes Ezechiels Grondsveld en Froontje Marcus; 2. Gehuwd 22 mei 1823 te Loppersum met Leentje Hartogs Bamberger.
VI.39 *Jacob Mozes Cohen*, geboren circa 1801.

Het deel van deze genealogie van VI.40 tot en met VI.46 komt overeen met de afgedrukte familieoverzichten in de boeken *De Joodse gemeenschap van Veendam-Wildervank* en *De Joodse gemeenschappen in Hoogezand-Sappemeer*.[60]

VI.40 *Geeltje Hartogs Cohen*,
VI.41 *Lazarus Hartogs Cohen*, geboren 9 oktober 1819 te Veendam, overleden 4 juni 1820 te Veendam.
VI.42 *Andries Hartochs Cohen*, geboren 8 september 1813 te Veendam, overleden 21 maart 1837 te Wildervank.
VI.43 *Grietje Hartochs Cohen*,
VI.44 *Simon Hartochs Cohen*, geboren 22 september 1818 te Veendam, overleden 18 januari 1896 te Wildervank.
VI.45 *Eva Jakobs Cohen*,
VI.46 *Hendeltje Simons Cohen*,

Zoals in de aantekeningen bij V.27 – V.32 al is uiteengezet, heeft het feit dat twee broers dezelfde burgerlijke voornaam en patroniem droegen, aanleiding gegeven voor verwarring. In de studie over *De Joodse gemeenschappen in Hoogezand-Sappemeer* is daarom uitgegaan van één persoon die twee keer trouwde. [61] Zowel uit de stukken bij de huwelijken van Hartog en Samuel in 1826 te Amsterdam als uit de in 1848 te Veendam opgemaakte memorie van successie bij het overlijden van Samuel Mozes Cohen (de jongere) blijkt afdoende dat het om twee broers gaat. Wat betreft de besnijdenis van Hartog Samuels circuleren er twee data: 12 september 1797 (21 Elul 5557) volgens de in 1951 gemaakte vertaling van het besnijdenisboek door de Groninger besnijder H.S. Frank en 5 september 1798 volgens een uittreksel uit het besnijdenisboek van de hand van de besnijders Izak Mozes van Huiden en Benjamin Hartogs van Biema. Hartog Samuels van Hogezand had overigens ten tijde van zijn leven wel wat van de wereld gezien: bij zijn eerste huwelijk gaf hij aan dat hij laatst woonachtig was geweest in Amerika terwijl twee kinderen uit zijn tweede huwelijk respectievelijk te Soerabaja en Batavia zijn geboren.

VI.47 *Hartog Samuels van Hogezand*, besneden 5 september 1798 te Martenshoek, overleden 30 juni 1881 te Haarlem. Gehuwd 20 januari 1826 te Amsterdam met Adriana Wilhelmina Glavimans.

[60] R.C. Hage e.a., *De Joodse Gemeenschap van Veendam-Wildervank*, p. 291 en E.P. Boon en J.J.M. Lettinck, *De Joodse gemeenschappen in Hoogezand-Sappemeer*, pp. 306-307.
[61] E.P. Boon en J.J.M. Lettinck, *De Joodse gemeenschappen in Hoogezand-Sappemeer*, pp. 306-307.

VI.48 *Wolf Samuels van Hogezand*, geboren 10 juli 1804 te Amsterdam. Gehuwd 8 februari 1826 met Elizabeth Jacobs Swaab.

Hoewel in de studie *Joden in Noord-Oost Groningen* wel de vader van Hartog en Joseph Heimans Cohen is genoemd, ontbreken daar de namen van de kinderen.[62] Zowel uit het testament en beschrijving van de nalatenschap als uit de akten van de burgerlijke stand, blijkt afdoende dat Heiman Mozes Cohen hun vader is.[63]

VI.49 *Hartog Heimans Cohen*, besneden 4 oktober 1799 te Veendam, overleden 15 februari 1819 te Meppel.
VI.50 *Joseph Heimans Cohen*, besneden 23 januari 1802 te Appingedam, overleden 24 juni 1871 te Leeuwarden. Gehuwd 1 augustus 1824 te Leeuwarden met Breine Arons Drielsma.

Op de familieoverzichten in de boeken over *De Joodse gemeenschap van Veendam-Wildervank* en *De Joodse gemeenschappen in Hoogezand-Sappemeer* zijn niet alle kinderen van Samuel Mozes Cohen (de jongere) opgesomd: Sara, Rachel en Rebecca ontbreken.[64] In de memorie van successie van de in 1848 overleden vader Samuel Mozes Cohen worden alle kinderen opgesomd, inclusief de dan afwezige dochters Jette, Sara, Rachel en Rebecca. De geboortedata van Sara en Rachel, die evenals zus Jette dienstmeid in Amsterdam waren, zijn ontleend aan het bevolkingsregister van Amsterdam over de periode 1851-1853. De namen van Joodse inwoners uit dit bevolkinsregister zijn te raadplegen op de website http://dutchjewry.org via het tabblad Amsterdam/Mokum. Doch enige voorbehoud is wel op zijn plaats. Vooral oudere bevolkingsregisters zijn niet in alle gevallen betrouwbaar. Dat blijkt ook wel uit de geboortedatum van Rachel. Zij zou volgens het bevolkingsregister mei 1812 te Hoogezand zijn geboren, maar in de burgerlijke stand is haar geboorteakte niet te vinden.

VI.51 *Freerk Samuels Cohen*, besneden 14 september 1799 te Sappemeer, overleden 13 april 1856 te Sappemeer.
VI.52 *Jette Samuels Cohen*,
VI.53 *Nathan Samuels Cohen*, besneden 2 juli 1807 te Sappemeer, overleden 29 december 1873 te Veendam.
VI.54 *Mozes Samuels Cohen*, besneden 2 juli 1807 te Sappemeer, overleden 14 april 1857 te Veendam.
VI.55 *Sara Samuels Cohen*,
VI.56 *Rosie Samuels Cohen*,
VI.57 *Rachel Samuels Cohen*,
VI.58 *Lazarus Cohen*, geboren 5 maart 1814 te Martenshoek (Hoogezand), overleden 2 februari 1890 te Martenshoek (Hoogezand).
VI.59 *Geeltje Cohen*,
VI.60 *Rebecca Samuels Cohen*,

BESLUIT

Het is wellicht niet in alle gevallen gelukt om buiten elke twijfel te bewijzen dat alle genoemde personen in deze genealogie thuis horen. Dat betreft dan vooral de eerste twee generaties. Zoals al

[62] Zie voor de tekst op zijn grafsteen J. H. de Vey Mestdagh (red.) *Joden in Noord-Oost Groningen. De joodse gemeenschappen in Appingedam, Bierum, Delfzijl, Kantens, Loppersum, Middelstum, Stedum, Ten Boer, Termunten, Uithuizen, Uithuizermeeden, Usquert, 't Zandt en omliggende dorpen* (Groningen 1980), p. 292.
[63] GrA Gerechten in Fivelingo, 1560-1811 (GF) (Tg. 733) inv. nr. 1078 d.d. 25.10.1803; GF (Tg. 733) inv. nr. 946 d.d. 22.12.1803 en 29.11.1804.
[64] R.C. Hage e.a., *De Joodse Gemeenschap van Veendam-Wildervank*, p. 292 en E.P. Boon en J.J.M. Lettinck, *De Joodse gemeenschappen in Hoogezand-Sappemeer*, pp. 306-307 en 345.

in de Inleiding is aangegeven, is dat voornamelijk terug te voeren op het gebrek aan bronnen. Maar waar er mogelijk twijfel kan bestaan of iemand in deze genealogie thuis hoort, heb ik dat in de aantekeningen duidelijk aangegeven. Ik zelf ben overigens van mening dat er voldoende plausibele aanwijzingen zijn, die deze genealogie eerder waarschijnlijk dan speculatief maken. Het is echter uiteindelijk aan de lezer zelf om te oordelen of een persoon al dan niet terecht een plaats in de genealogie heeft. Wat verder is opgevallen bij de samenstelling van de genealogie is dat de namen van vrouwen en meisjes vaak ontbreken. Maar dat zal voor de genealooog geen verassende conclusie zijn. Het betekent wel dat in de toekomst in archieven buiten de provincie Groningen mogelijk nog namen gevonden kunnen worden van vrouwen en meisjes.

E. Schut. Groningen, 2016